

Mátraalja

2017.szeptember 9

Reggel 7 órakor harminc túratárssal indultunk a Mátra felé.
Utunk első megállóhelye Gyöngyös volt, ahol kisvasútra szálltunk.

A kisvasút a főút és a Sárhegy természetvédelmi terület között kanyarog, Mátrafüred központjáig. Mátrafüreden 99 lépcsőfok megmászásával értük el a Kozmáry-kilátót. A kilátó, mely 1900-ban épült, a Dobogó-hegy oldalkúpján áll, tengerszint felett 370 m magasan, nevét Kozmáry János üdülőttelep-igazgatóról kapta. Gyönyörű kilátás nyílik innen a Mátraaljára és Gyöngyösre.

A kilátótól visszasétáltunk a buszhoz és továbbfolytattuk utunkat Gyöngyöspata felé. Gyöngyöspatán a Kisboldogasszony templomban már várt minket a vezetőnk. A templom helyén már a XII. században már egy kis román stílusú templom állt, mely a mai templom északkeleti negyedében helyezkedett el. A XIII században tornyot építettek hozzá illetve többször bővítették. Mai formáját a XV. században érte el ekkor épült hozzá a gótikus torony is. Ekkor készült a hazánkban egyedülálló Jessze-oltár is. Az oltár faragott talapzaton áll, a boltívének zárókövéig magasodik, 1653-ban készült. Jézus családfáját ábrázolja Jessze életnagyságú szobra fekszik, akinek törzsökéből hatalmas fa sarjad, a fa ágai tojásdad alakban keretezik a Mária születését ábrázoló festményt. A fa ágain Jézus ősei ülnek, az összehajló ágak felett Mária trónol, karján a kiseddel. A fa két oldalán egy-egy kandelábert tartó angyal áll. A 8 m magas Jessze-fa törzsén iratszalagok kígyóznak, az Énekek-Énekéből vett idézetekkel. Talán az 1868-as földrengés alkalmával, amikor a szentély boltozata is megrepedt, tűz pusztította a fa ágait, leveleit. A szobrok nagy része is megégett. A rövid ideig tartó tűz csak a vékony, könnyen gyulladó részleteket pusztította el egészen, a tömörszerű elemek felizzottak, parázlottak. Egyes alakok egészen elszenesedtek. A tűzkár nyomait 1878-ban Reinhard és Hatzunder pesti aranyozó tüntette el a szobrok átfestésével.

Gyöngyöspatát elhagyva Gyöngössolymos volt a következő megállóhelyünk. Gyöngössolymos az Aba nemzetség idejéből (X. századtól) a fejedelmi solymászok emlékét őrzi nevében.

A faluban a látogatásunkat a Szent Miklós-templom megtekintésével kezdtünk. A templom a település központjában található. Stílusjegyei alapján a 14. században épülhetett. A toronyaljban címeres sírkőtöredék látható a Solymosi család címerével, 1411-es évszámmal. Az toronyban ugyancsak a Solymosi család zárókő formájú címere van másodlagosan beépítve. A templom egyhajós, gazdagon díszített barokk belsővel. A középkori templom a török időkben tornyon kívül elpusztult és csak később építették újjá, míg a tornyot a hagyomány szerint a törökök őrhelynek használták. A szentélyben a nagyméretű oltárképen Szent Miklós püspök, a templom védőszentje látható papi kísérettel, gyermekek körében. A templomtól rövid sétával érhető el a Pincés malom. A Mátrának ezen a területén a középkortól kezdve több vízimalom működött. Melyeket az 1950-es évekig használtak. A Pincés malom középkori alapokra épült 18. századi műemlék. A tőle elkülönülő molnárház 1887-ben épült, 1964-től műemlék. Vezetőnk a malomépület bemutatása mellett, a molnármesterségen kívül számtalan történettel gazdagította tudásunkat a környékről.

A vízimalom megtekintése után folytattuk utunkat buszunkkal a Mátra déli lábainál haladó hármas főúton, mivel az ebédünk a Mátra túlsó oldalán várt minket, nagyjából 40 percnyi utazás után Feldebrőn.

Ebédünk kemencében sütött kenyérlángos volt, de vendéglátónk Éva asszony a lángos-tésztával készített lekváros süteményt is. Az ebéd után számtalan gyógynövényt bemutatott, illetve utasaink vásárolhattak tőle mézet, házi szörpöket és lekvárokat is.

A kenyérlángost leöblítettük egy kis házi-szörppel és mátrai borral majd folytattuk utunkat Kispánára.

Kispánán, a falu közepén fekszenek a korábbi vár romjai, mely hadászati jelentőséggel ezáltal sosem bírt. Az Aba nemzetségből kivált Kompolti család udvarházaként épült az 1400-as évek első harmadában. A Kompolti család fiúágának kihalása után örökösödési szerződés alapján a Gutti Ország család birtokába került. Ekkor a várat átalakították, a várudvar alá nagy borospincét építettek. A vár nagy részét kőburkolattal látták el, illetve reneszánsz ablakkereteket építettek be. 1543-ban a várúr befogadta a várba Móré Lászlót, aki a legenda szerint a vár pincéjébe rejtette el kincseit. Röviddel ezután a törökök lerombolták majd sorsára a várat. 1940-ben kezdték feltárását, majd több hullámban tették látogathatóvá a különböző részeit. A vár bejárását egy film megtekintésével kezdtük, majd vezetőnk bemutatta a különböző helyszínek régészeti értékeit illetve beszélt a várhoz tartozó feltételezett alagútrendszerekről is. A vezetés után a tornyot egyedileg lehetett megtekinteni, szintjein kiállítóteret rendeztek be.

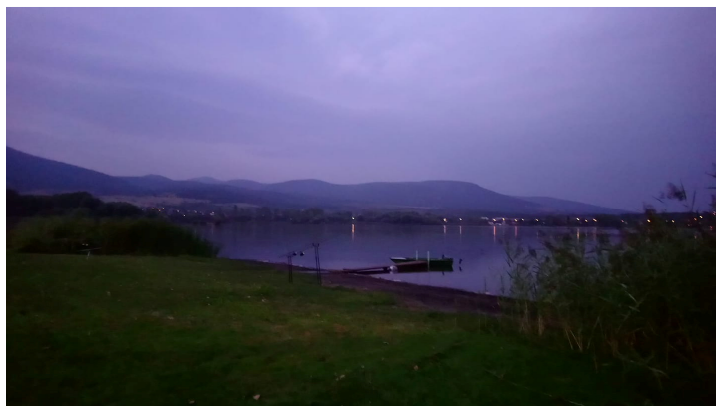
A vár megtekintése után utunk következő megállóhelye Tarnaszentmária volt.

Tarnaszentmárián a falu központjában kis dombon áll Magyarország legkisebb ma is aktív használatban lévő árpádkori temploma. A templom valószínűleg a X. század utolsó harmadában épült, bizánci jegyeket visel magán. Egyes vélemények szerint a templom fejedelmi nyughely volt. A szentély alatt az altemplomban egy régi sírt találunk, melyet régés-rég kifosztottak. A háromkaréjos szentélyt, a templom szintjéhez képest magasabban a bejárattal szemben találjuk. A templomhajó ékesége a körbefutó faragott kőpadka, valamint az azon álló hat darab, az oldalfalakra bekötött karcsú, faragott, alulról felfelé keskenyedő oszlop. A templomhoz a XIX. században toldották a tornyos épületrészt.

Utunk utolsó állomásaként még megálltunk Markazon, ahol a hegyek ölelésében a Mátrai Erőmű számára szükséges víz biztosításához 1968-ban mesterséges tavat hoztak létre. A 154 hektáron elterülő és legmélyebb pontján 14-15 méter mély tavat a Malom-patak, a Zsidó-patak és a Hatra-patak felduzzasztott vizei táplálják. A tó partján jelenleg nyaralók

találhatóak, rendkívül jó horgászvíz. A tó partján sétáltunk egy kicsit. A nádasban találtunk egy stéget, ahová kíváncsi tagjaink közül többen kimerészkedtek. A stégen dalra is fakadt az önkéntes dalárda, énekeltünk a Dunáról, Tiszáról, Balatonról, halakról, sőt folytattuk a buszon is.

Az esti séta után fáradtan, de élményekben gazdagon Budapest felé vettük az irányt.

Ez a szép utunk a Bp. VI. kerületi Terézvárosi Önkormányzat pályázati támogatásával valósult meg, melyet tagjaink nevében ezúton is köszönünk.

Véső Tamás
Túravezető